

Svar på Interpellation till KF avsänt från Liane Blom.

Ungdomar som fått tillfälligt uppehållstillstånd för gymnasiestudier

LIANE

Hanna Scotts och Ander Roos debattartikel ”Politikerna skjuter över ansvaret för en ogenomtänkt lagstiftning på de ensamkommande unga” i *Sydsvenskan* den 24 mars 2019 sammanfattar till stor del problematiken med den tillfälliga gymnasielagen.

Mina kommentarer är med grönmarkerad text:

Den så kallade gymnasielagen är en lag som inte är optimal och som inte ser till individen och dess övriga behov. I grunden ger lagen endast ett tillfälligt skydd att få stanna i Sverige och lägger ansvaret för att upprätthålla rätten till att få stanna på individen men även på övriga civilsamhället. Syftet med lagen kan man ifrågasätta utifrån de övriga lagar som styr rätten till hjälp från bl a kommunen.

LIANE

Norberg har under lång tid tagit emot flyktingar från olika håll i världen. Många ensamkommande barn, framförallt från Afghanistan, har hamnat i kläm mellan kommuners ansvar och Migrationsverket. Flera av ungdomarna har bott i familjehem under tre års tid. Eftersom familjehemmen nu inte får ersättning för pojkar, så börjar fler undra vad som händer och vems ansvar det är att svara för ungdomarnas försörjning.

När ungdomarna har fått beslut om att de går under lagen så har de fyra veckor på sig att skaffa de fyra sista siffrorna innan pengarna från Migrationsverket stryps. Flera av dem har själva behövt kontakta migrationsverket för att ta del av sina beslut, vilket betyder att det inte är självklart att informationen har kommit dem tillgodo. En del av dem har upptäckt att de fått ett beslut genom att de plötsligt står utan försörjning.

Enligt flera av ungdomarna och deras familjehem, så har de inte fått någon information om vad som händer, och hur de ska gå tillväga för att göra rätt. Det kan bero på att Migrationsverket självt inte har vetat riktigt hur lagen ska implementeras. Det står dock klart för flera av oss att ansvaret nu ligger på Norbergs kommun.

De ungdomar som har tagit kontakt med socialförvaltningen har fått adekvat information om hur det fungerar att söka ersättning från socialförvaltningen samt hur de skall gå tillväga efter de har fått sina uppehållstillstånd. De har även fått information om vilka rättigheter och skyldigheter de har när de fått sina uppehållstillstånd samt att de också har fått stöd i hur de skall göra för att kunna söka t ex studiestöd från CSN. De ungdomar som har ordnat egen bostad har även fått stöd i hur de skall kunna söka ersättningar från Försäkringskassan. Information har även getts vad som förväntas av ungdomarna under ferieuppehåll.

LIANE

Ungdomarna befinner sig nu i en situation där de väntar i veckor på att få sina fyra sista siffror. Innan de fått det kan de inte öppna bankkonton eller få försörjningsstöd. Det tar tid att få ID-handlingar. De måste hitta egna boenden, men flera av Norbergs privata fastighetsägare kräver att de har borgenärer – trots att de vet att kommunen kommer att betala hyran. Samtidigt som allt detta sker ska ungdomarna se till att de klarar sina gymnasiestudier för att undvika utvisning.

De ungdomar som fått ett avslag på asylansökan och har ett beslut om utvisning som vunnit laga kraft ska ansöka om LMA-ersättning via socialtjänsten i avvaktan på sitt beslut om TUT (tillfälligt uppehållstillstånd) via gymnasielagen om de ej längre har rätt till LMA (lagen om mottagande av asylsökande) ersättning via MIG (migrationsverket). För detta krävs ett inhibitionsbeslut från Migrationsverket. Denna ersättning har betalats ut till de ungdomar som har kontaktat socialförvaltningen vilket har förhindrat att ungdomarna hamnat i nöd. Dock så kan inte denna ersättning jämföras med bistånd enligt socialtjänstlagen då ersättningen endast täcker kostnader för livsföring och inte uppehälle. Ersättningen kan beviljas under tiden som ungdomen väntar på sitt beslut om uppehållstillstånd och betalas ut via en utanordning i form av ett grönt kort. Detta kort kan utanordnas till personer som inte har möjlighet att öppna ett bankkonto eller kunna göra uttag via plusgiroutbetalningskort.

LIANE

I Norbergs kommun har det varit oklart vilken kommun som ska betala för ungdomarna och vi har exempel på där ungdomar som studerar på gymnasiet helt plötsligt har stått utan boende. Det i sin tur har lösts genom att personen har fått bo på camping för att sedan flytta till Fagersta, eftersom man inte fått boende i Norberg. Liberalerna har ställt flera frågor under årets gång kring villkoren för dessa utsatta unga.

Ungdomar som beviljas tillfälligt uppehållstillstånd enligt den nya lagen har på samma sätt som svenska medborgare ansvar för att ordna egen bostad och rätt att ansöka om ekonomiskt bistånd. Utgångspunkten är att dessa ungdomar ska finansiera sina studier genom studiestödssystemet CSN. Om ungdomar inte kan tillgodose sina behov har socialtjänsten det yttersta ansvaret att tillförsäkra den enskilde en skälig levnadsnivå.

LIANE

Vi förväntar oss att kommunen har en plan som kan bidra till att ungdomarna kan lyckas med sina studier så att inte den tillfälliga lagen bara blir en förlängd utvisningsperiod. Att ha tak över huvudet är en förutsättning för att du ska kunna studera. Det blir vidare ännu svårare att avgöra vilken kommun som ska betala för ungdomarna om de måste söka sig till andra kommuner för att få någonstans att bo.

Om en person vänder sig till socialförvaltningen och hävdar att hen är i nöd vad gäller bostad så har kommunen det yttersta ansvaret att ordna tak över huvudet. Detta betyder att personen kan erbjudas tillfälligt boende i form av vandrarhem eller annat likvärdigt boende för att vidare kunna utreda vilken form av hjälp personen kan tänkas behöva. Detta fråntar dock inte

den enskildes eget ansvar över att lösa sin situation då tillfälliga boenden endast skall ses som tillfälliga i avvaktan ett permanent boende.

Vad gäller kommunens ansvar för dessa ungdomar så ligger detta ansvar på den kommun där ungdomen vistas och har sin bosättning i. Om ungdomen väljer att flytta till en ny kommun och har för avsikt att bosätta sig i den kommunen så åligger ansvaret på den nya kommunen att hjälpa till med livsföring och uppehälle enligt Socialtjänstlagen om ungdomen ansöker om ekonomiskt bistånd. Om ungdomen har haft ekonomiskt bistånd i den gamla kommunen så åligger det dom att hjälpa ungdomen med livsföring och uppehälle den 1:a månaden i nya kommunen.

LIANE Med anledning av det som beskrivs ovan frågar vi ordförande i Socialutskottet, Eva Hölke:

- Vilka åtgärder kommer du att vidta så att de ensamkommande får den information som de behöver?

Enligt ovanstående svar så anser jag att ungdomarna i Norberg fått adekvat stöd och information om vilka rättigheter och skyldigheter de har när de fått sina uppehållstillstånd och anser att insatserna från förvaltningens sida varit till fylles.

- Vilka åtgärder kommer du att vidta för att ungdomarna ska kunna ägna sig åt sina studier?

Alla ungdomar har alla ett eget ansvar att ägna sig åt sina studier oavsett om man är svenskfödd eller kommit till Sverige som ensamkommande barn.

Nu är dessa ungdomar som bor i Norberg alla över 18 år. De har fått information om hur de söker ersättning från CSN. Om man inte kan tillgodose sina behov har socialtjänsten det yttersta ansvaret att tillförsäkra den enskilde en skälig levnadsnivå.

- Vilka åtgärder kommer du att vidta för att ungdomarna ska kunna bo kvar i vår kommun, oavsett var de studerar?

Frågan som ställs är svår att svara fullt ut på, för själva frågan i sig insinuerar ju att kommunens socialutskott ska ansvara för alla ensamkommande ungdomar som studerar på annan ort oavsett var de studerar. För mig känns det inte rimligt. Om man studerar vid en ort längre bort får man söka om ekonomiskt stöd via CSN såsom inackorderingsstöd mm. Så är det för alla ungdomar som studerar på gymnasiet. Eller är det en ort mycket långt ifrån så skriver man sig på den nya orten. Varje enskild individs behov måste behövs bedömas när det gäller rätten till bistånd. Socialtjänstlagen är utformad på det sättet. Socialutskottet har i dagsläget inte för avsikt att principiellt besluta för målgruppen i den frågan.

Avslutningsvis

Utifrån att lagen trädde ikraft förra året så blev det aktuellt med dessa ungdomar först i juli-augusti 2018. Då var det 4 ungdomar som kom till oss utifrån sin situation. Dessa ungdomar hade då haft sin placering i familjehem i Norberg. Placerande kommun har varit andra kommuner än Norberg. Alltså inte "våra" ensamkommande barn. Några av dessa ungdomar bodde kvar i sitt familjehem utan ersättning från placerande kommun. Några ungdomar bodde "olagligt" kvar i migrationsverkets boenden. Någon ungdom kunde ordna boende på eget sätt.

Alla ungdomar är över 18 år. En ungdom beviljades nödboende från oss några dygn innan personen själv ordnade sitt boende.

Eva Hölke
Ordförande i Sociala utskottet, Norberg Socialdemokraterna.